

Fimmtudaginn 22. september 1977.

Nr. 158/1977. **Ákærvaldið**

gegn

Tryggva Rúnari Leifssyni.

Kærumál. Vanhæfi dómara.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Magnús Þ. Torfason, Ármann Snævarr og Benedikt Sigurjónsson.

Varnaraðili hefur samkvæmt heimild í 1. tl. 171. gr. laga nr. 74/1974 skotið hinum kærða úrskurði til Hæstaréttar með kæru 14. þ. m., og hefur ríkissaksóknari heimilað honum kæru úrskurðarins.

Gögn málsins bárust Hæstarétti 16. þ. m.

Varnaraðili krefst þess, að hinum kærða úrskurði verði hrundið og Gunnlaugur Briem sakadómari víki sæti sem dómsformaður í sakadómsmálinu: Ákærvaldið gegn Tryggva Rúnari Leifssyni o. fl.

Af hálfu ríkissaksóknara er þess krafist, að hinn kærði úrskurður verði staðfestur.

Það var mat dómsformanns sakadóms hinn 3. mars 1977, að fullnægt væri lagaskilyrðum samkvæmt 86. gr. laga nr. 74/1974 til að synja mætti verjanda varnaraðilja um að ræða við hann einslega að svo stöddu. Engin frambærileg rök eru komin fram fyrir því, að framangreind ákvörðun dómsformanns eða aðrar aðgerðir hans, sem kæra lýtur að, beri vott um, að hann muni eigi lita óvillhallt á málavöxtu. Samkvæmt þessu og að öðru leyti með skírskotun til forsendna hins kærða úrskurðar ber að staðfesta hann.

D ó m s o r ð :

Hinn kærði úrskurður á að vera óraskaður.

Úrskurður sakadóms Reykjavíkur 16. september 1977.

Ár 1977, föstudaginn 16. september, var á dómþingi sakadóms Reykjavíkur, sem háð var í Borgartúni 7 af sakadómurinum

Gunnlaugi Briem sem dómsformanni, Ármanni Kristinssyni og Haraldi Henryssyni, kveðinn upp úrskurður þessi.

Með bréfi, dagsettu 14. þ. m., hefur Hilmar Ingimundarson hæstaréttarlögmaður, skipaður verjandi Tryggva Rúnars Leifssonar í máli, sem höfðað hefur verið gegn ákærða og 6 öðrum mönnum af hálfu ákæruvaldsins, gert kröfu til þess, að dómsformaður, Gunnlaugur Briem, viki sæti.

Segir svo um kröfu þessa í bréfi verjandans:

„Að endingu vil ég vekja athygli yðar á bókun 3. marz 1977 kl. 11:40 í dagbók fangelsisins að Síðumúla 28, þar sem þér neitið skjólstæðingi mínum þeim skýlausa rétti að fá að tala við mig sem verjanda sinn einslega og gefið þá skýringu, að þér séuð ekki sáttur við viðbrögð og framkomu skjólstæðings míns í Guðmundarmálinu og ekki skilja þau.

Með tilliti til þessarar yfirlýsingar yðar verður ekki hjá því komizt að líta svo á, að þér hafið fyrirfram tekið ákveðna afstöðu í málinu. Hefur skjólstæðingur minn því falið mér að krefjast þess, að þér vikið sæti í máli þessu, þar sem hann treystir því ekki, að þér munið líta á málið hlutlaust eftir slíkar yfirlýsingar.“

Ákærði Tryggvi Rúnar var úrskurðaður í gæsluvarðhald 23. desember 1975 vegna gruns um, að hann væri viðriðinn hvarf Guðmundar Einarssonar, Hraunprýði í Blesugróf hér í borg, ásamt Kristjáni Viðari Viðarssyni og Sævari Marínó Ciesielski, og hefur hann setið í gæsluvarðhaldi síðan. Ákæra var gefin út í málinu 8. desember 1976 á hendur ákærða og framangreindum mönnum fyrir að hafa ráðist á Guðmund Einarsson, Hamarsbraut 11 í Hafnarfirði, og misþyrmt honum svo, að hann beið bana af, en síðan komið líkinu fyrir á ókunnum stað. Ákærði er einnig ákærður fyrir að valda eldsvoða í Vinnuhælinu að Litla Hrauni, nauðga 18 ára stúlku og loks fyrir þjófnaði. Dómarar máls þessa fengu það til meðferðar skv. 3. mgr. 5. gr. laga nr. 74/1974 eftir útgáfu ákærunnar.

Hinn 16. mars sl. var önnur ákæra gefin út á hendur þeim Kristjáni Viðari Viðarssyni, Sævari Marínó Ciesielski o. fl. fyrir að hafa ráðist á Geirfinn Einarsson í Keflavík og misþyrmt honum svo, að hann hlaut bana af. Hefur það mál verið sameinað framangreindu máli.

Dómararnir hófu meðferð málsins 21. mars sl., og er henni ekki lokið að fullu ennþá. Hefur verið ákveðið, að flutningur málsins fari fram 3. október n. k., og var verjendum málsins tilkynnt um það með bréfi 15. ágúst sl. Var þess óskað í bréfinu, að færu þeir

fram á framhaldsrannsókn, yrði það gert sem allra fyrst og eigi síðar en 1. þ. m. Verjandinn hafði fengið málsskjöl afhent við þingfestingu málsins 21. mars, og síðan fékk hann endurrit af yfirheyrslum í dómi, fljótlega eftir að þeim lauk í maí sl. Verjandinn fór þess á leit að fá til afnota endurrit úr dagbók fangelsisins við Síðumúla að því er ákærða Tryggva Rúnar varðaði. Leyfði dómurinn þetta, og fékk hann endurritið með bréfi, dags. 10. maí sl. Ákærði kom fyrir dóm síðast 16. maí, og var þá gæsluvarðhald hans framlengt. Var verjandi ákærða viðstaddur þinghaldið.

Við bréfi dómsins til verjandans frá 15. ágúst barst ekkert svar, fyrr en hann var kvaddur fyrir dóm 14. þ. m., en þá lagði hann fram bréf það, er áður greinir.

Bókun í nefndri dagbók, sem verjandinn vitnar til í bréfi sínu, er á þessa leið:

„3/3 1977 kl. 11:40 hringdi G. Briem dómari vegna beiðni Tryggva um viðtal við Hilmar hrl. réttargæzlumann sinn. Dómarinn sagði, að það gæti ekki orðið að svo komnu máli, að minnsta kosti ekki strax. Hilmar vildi fá að tala við Tryggva einslega, en það vildi dómurinn ekki. Hann sagðist ekki sáttur við viðbrögð og framkomu Tryggva í Guðmundarmálinu og ekki skilja þau.“

Samkvæmt 86. gr. laga nr. 74/1974 um meðferð opinberra mála er verjanda heimilt að tala við sökunaut einslega, þegar hann er í gæslu, nema dómari telji hættu á, að rannsókn torveldist fyrir það. Hætta þessi var fyrir hendi að álit dómara málsins hinn 3. mars sl., enda höfðu þeir ekki hafið yfirheyrslur vegna ákærunnar út af hvarfi Guðmundar Einarssonar, og ákærðu höfðu reynst reikulir í framburðum sínum hjá lögreglu um það mál. Gilti bann við samtölum við gæslufanga einslega um alla verjendur þeirra á þessum tíma. Dómarar hafa samkvæmt framangreindu lagaákvæði ótvíræðan rétt til að ákveða um slík viðtöl. Er því ekki hægt að fallast á þá skoðun verjandans, að skjólstæðingur hans hafi átt skýlausan rétt á þessu. Svo sem fram kemur af dagbókinni, var verjanda leyft að tala við ákærða Tryggva Rúnar einslega 17. sama mánaðar. Hefur svo haldist síðan, og samkvæmt upplýsingum frá fangelsinu við Síðumúla ræddi verjandinn við ákærða síðast 5. ágúst sl.

Hin tilgreindu ummæli í dagbók fangelsisins við Síðumúla munu vera samin af einhverjum fangaverði þar og hafa aldrei verið borin undir dómsformann. Hann ræddi í síma ótal sinnum á því tímabili, sem hér um ræðir, stundum oft á dag, við fangaverði í Síðumúlafangelsinu út af ákærða Tryggva Rúnari og öðr-

um föngum, sem úrskurðaðir höfðu verið í gæsluvarðhald vegna framangreinds máls. Getur hann ekki borið um, hvað rætt var í hverju einstöku símtali, og er honum ekki unnt að staðfesta þau ummæli, sem eftir honum eru höfð í dagbókinni frá 3. mars sl. Þótt ummælin væru rétt eftir höfð, felst ekki í þeim, að dómsformaður hafi tekið neina þá afstöðu í málinu, er geri hann óhæfan til meðferðar þess. Dómsformaður vikur því ekki sæti.

Úrskurðarorð:

Dómsformaður, Gunnlaugur Briem, vikur ekki sæti í máli þessu.

Miðvikudaginn 28. september 1977.

Nr. 164/1977. **Ákærvaldið**

gegn

Guðmundi Antonssyni.

Kærumál. Gæsluvarðhald.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Ármann Snævarr, Logi Einarsson og Þór Vilhjálmsson.

Hinn kærða úrskurð hefur kveðið upp Ingibjörg Benediktsdóttir, fulltrúi yfirsakadómarans í Reykjavík.

Með kæru 21. september 1977, sem barst Hæstarétti 22. s. m., hefur varnaraðili samkvæmt heimild í 3. tl. 172. gr. laga nr. 74/1974 um meðferð opinberra mála skotið máli þessu til Hæstaréttar að því er ætla má í því skyni, að hinu kærði úrskurður verði felldur úr gildi.

Í bréfi ríkissaksóknara, dags. 23. þ. m., sem barst Hæstarétti sama dag, er af ákærvaldsins hálfu gerð sú dómkrafa, að hinn kærði úrskurður verði staðfestur.

Með skírskotun til forsendna hins kærða úrskurðar ber að staðfesta hann.